

Förord

Bodil Långberg och Eva Windelhed

I ett långsiktigt perspektiv har utvecklingen av familjehemsvården förändrats från att ta hand om ett barn och mer eller mindre ersätta de ursprungliga föräldrarna till att som fosterförälder öppna sitt hem för ett barn med hela dess släkt, historia och nätverk. Det är en förändring som ställer nya krav på både det arbete som utförs inom socialtjänstens individ- och familjeomsorg och på de familjer som står redo att ta emot ett barn i sitt hem. Fosterhem, fosterföräldrar och fosterbarn var ord som ersattes av begrepp som familjehem, familjehemsföräldrar och barn i familjehem i och med att den nya socialtjänstlagen trädde i kraft 1982. Idag har de gamla benämningarna alltmer kommit att användas igen, både i tal och skrift (dock ej i lagtext). Begreppen används ofta växelvis.

Med Stiftelsen Allmänna Barnhusets historia är fosterbarnsvården med naturlighet ett av våra kärnområden i verksamheten. Idag är vår inriktning kunskapsutveckling och kunskaps-spridning inom bland annat området barn i samhällsvård.

Placering i familjehem är den vanligaste vårdformen när barn och unga behöver vård utanför det egna hemmet. Varje år får ca 15 000 barn vård i familjehem för kortare eller längre tid, för att vara exakt fick 15 045 barn någon gång under 2004 vård i familjehem. I en del fall rör det sig om kortare placeringar varefter barnet återvänder

till sina föräldrar, i andra fall kommer barnet att stanna i fosterhemmet under hela sin uppväxt.

Enligt lagstiftningen ska socialtjänsten arbeta för en återförening av föräldrar och barn. Föräldrar har också enligt lag rätt till stöd och hjälp för att komma till rätta med de svårigheter som ligger till grund för barnets fosterhemsplacering. Att få föräldrastöd/föräldrautbildning även under barnets placeringstid skulle ge nya möjligheter för barnen och för föräldrarna.

När det gäller umgängesbesöken är det av stor betydelse att handläggaren inom socialtjänsten noga tänker igenom hur föräldrabesöken ska utformas och tydligt uppmärksamma föräldern på vad som är bra för barnet just då. Det ger både barnet och föräldern trygghet vid besöken.

Att vara "förälder" till någon annans barn kräver stor insikt i barnets behov av tillit och omvårdnad samt krav på förmåga till samverkan med bland annat socialtjänst, skola, barn- och ungdomspsykiatri och biologiska föräldrar. Många barn behöver mycket stöd och olika typer av insatser inom skola, barnomsorg, barnmedicin och barnpsykiatri.

Parallellt med den kunskaps- och metodutveckling som pågår inom fosterbarnsvården, pågår inom den sociala barn och ungdomsforskningen en diskussion om effekter eller värdet av olika insatser. Forskningen visar på dystra resultat när det gäller foster-

tema

barns hälsa och skolutbildning.

Det är Barnhusets förhoppning att detta temanummer av SMT ska bidra till att öka kunskapen och vidga perspektiven på den moderna vården av barn i familjehem. Ett välfärds mål för barnen inom familjehemsvården måste vara att få samma vård som förväntas att föräldrar ger barnen som bor hemma.

Bodil Långberg och Eva Windelhed är temaredaktörer för detta nummer.